

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibus moralibus illustratum**

Venegas, Luis

Friburgi Brisgoiae, 1624

Sermo primus

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

1.
REVEREN-
DI PATRIS, FR. L. V.
DOVICI VENEGAS, HIS-
PALENSIS, ORDINIS PRAEDICA-
torum, S. S. Theologiae Doctoris, Regentis, & Pri-
marij Professoris,

AC
CONFESSARII ET CON-
CIONATORIS, EXCELLENTISSIMI
D. D. VINCENTII PIMENTEL, EX MAG-
naribus & Comitibus de Benauente.

*Conciones omnium festiuitatem Beatissima Virginis
Mariae, varijs conceptibus moralibus illustratae.*

DE CONCEPTIONE BEATIS-
SIMAE VIRGINIS,

Sermo Primus.

Pro salutatione Angelica.



Notatu dignissimus
est locus ille Prophe-
tae: *Fundamenta eius
in montibus sanctis.*
Psalms 86. Quare pro-
prium Mariae nomen

vsurpare noluit Propheta David? solus
ait *fundamenta eius.* Quare proprio
titulo non exornauit? sine dubio ve-
peculiari Christi nomine exornaretur.
Sic Christus Dominus in scripturis
appellari solet, occultato proprio ti-
tulo &

A

tulo & cognomine vt patet. *Qui accesserunt & ministrabant ei. Matth. 4.* Si ergo potentissimus Angelorum Rex & dominus, hac voce non expresso proprio nomine nuncupatur; Regi nam etiam Angelorum hoc nomine insigniri decet. Et sanè in libris Geneseos sic appellata fuit. *Ipse conteret caput tuum, Gen. 3.* Non dicitur Maria conteret caput tuum sed ipsa conteret caput tuum. Et meritò hac ratione nuncupanda est, quia nullum peculiare nomen in veniri poterit, quod sub se comprehendat & apertè exprimat magnitudinem & excellentiam Beatissimæ Virginis. *Fundamenta eius in montibus sanctis. psal. 86.* Idèd nullum peculiare nomen vsurpat Propheta, quo lingua humana suorum fundamentorum, (hoc est conceptionis celsitudinem,) aperire possit; quia illius sanctissima conceptio super sanctissimæ Trinitatis montes altissimos fundata & stabilita est. Super omnipotentiam patris, nè ex fragilitate naturæ peccaret; Super sapientiam Filij, nè ex ignorantia caderet; Et super bonitatem spiritus Diuini, nè ex malitia defecisse videretur. Hanc fundamentorum altitudinem & infinitatem eximia iucunditate & iubilo, hodierna die Ecclesia Catholica celebrat. Fateor ingenij nostri vires ad aliquid dignè proferendum in tanta festiuitate protius deficere, cum sacra scriptura vix nomen Beatissimæ Virginis in præsentis solennitate indagare possit; sed ad sit

gratia spiritus diuini, qui os & sapientiam suis prædicatoribus promisit. Dicamus A ve Maria

Liber generationis Iesu Christi Matth. 1.

Celebris est apud omnes Christi fideles (charissimi & Catholici auditores) festiuitas hæc cōceptionis Beatiss. virginis, in qua in memoriam nostram reuocantur antiquæ lites propter peccatum inter Deum & homines exortæ, iustissimam Dei erga mortelas furor, vt vindictus sumeret de peccatis nostris, repræsentatur etiam reparatio & reconciliatio strictissimis amoris & beneuolentiæ vinculis inter creaturas rationales, & suum conditorem facta. Nam novâ Beatiss. Virginis conceptione, per quam ipsa tanquam sol fulgentissimus in hanc lucem sælicissimis auspicijs prodijt, cum nullus mortalium excitatas lites composuisset ipsa sola aduentante compositæ ac sedatæ fuère. Ea enim hanc in lucem exoriente in tam perarduo & difficili negotio mediatrix extitit, ita vt in signum amicitæ & reconciliationis humanæ ex nostro genere & prosapia Deus ipse originem duxerit. *Filij Dauid Filij Abraham.* Ad propositum nota locum arcanis & mysterijs profundissimis plenum. *Cant. 6. Electa vt sole terribilis vt castrorum acies ordinata.* Verba sunt Sponsi ad Beatissimam Virginem Mariam suam charissimam sponsam directa; quæ in superficie non rectè viden-

Beatissima Virginis.

2

dentur inter se coherere & conuenire. Quæ enim inter solem & exercitum conuenientia reperiri poterit, vt eidem congruenter competant? Sol enim cælo affixus est, exercitus in terris congeritur & constipatur: Sol latitiam & iucunditatem præ se fert, exercitus matrem & tristitiam secum ducit: Sol est origo vitæ & generationis hūanæ, exercitus vita priuat, & singula quæque deuastat. Quid ergo pro Maria sanctissima coherere poterunt? optimè sanè, si ad litteræ spiritum attendas. Deus namq; solem sibi elegit tãquam potentissimum exercitum ad suos hostes, imò & aliorum comprimendos & subiugandos; Præcipuè solem à Deo destinatum reperiemus, vt lites compoat, vt inimicitia, furori & iracundiæ etiam terminum & metã imponat. *Sol non occidat super iracundiam vestram. Paulus ad Eph. 4.* Ac si apertius diceret. Ira vestra, & concitatus furor, non nisi ad occasum solis persistat, nã si adhuc radiis solaribus fugatis iracundia vestra perseueret, non dubium quin de vobis tanquam Dei potentissimus exercitus iustissimam vindictam illicò accipiet, attendite (inquit Paulus) à Deo solem constitutum, vt iracundiæ & inimicitie vestre terminum præfigat. *Sol nè mouearis contra Gabaon. Iosua. 10.* Inuictissimus Iosua victoriam reportare volens cõtra Gabaonitas, sic solem allocutus est. *Sol nè mouearis contra Gabaon;* ac si diceret, planè agnosco solem à Deo esse destinatum, vt pacem inter

mortales tanquã fortissimam acies interponat, nè ad occasum solis, cum suos ignitos radios absconditrix & concitata lites perdurent; vt tamen plenus constet, meam erga Gabaonitas indignationem non ex odio, sed ex solo iustitiæ & æquitatis zelo ortam, *Sol nè mouearis contra Gabaon;* Tuum naturalem cursum cohibe, nè forsità tuorum radiorum luce fugata, victoria nostra cõtra Gabaonitas retardetur, pugna & concertatio nostra non est tuis radiis comprimenda, &c. *Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Genes 32.* Angelus prædicta verba protulit, cum intra brachia Iacob cõpress⁹ teneretur, in actuali pugna & colluctatione sic exclamauit. *Dimitte me, iam enim ascendit aurora.* Quasi diceret. Nobis licitum non est, sic brachiis concertantes auroram solis prænuntiam intueri, nè forsitan solaribus radiis comprahensi, metas & limites inimicitia exortis impossitas, trãsgrediamur. Vbi notatu dignissimum est, splendorem & præfulgètes lucis radios quos primo diluculo aurora spargebat, contra Angelum fortiùs decertasse ipso Iacob, qui tunc illum deuincere conabatur. quandoquidem deuictus Iacob, altero iam claudicabat pede, aurora verd claritatem solis prænuntians, ipsum Angelum quasi deuictum & oppressum Patriarchæ tradidit. Ex prædictis sacræ scripturæ locis aperte constat, solem à Deo institutum fuisse, vt tanquam exercitus potentissimus pacem astrueret, & inimicitias

A 2

ac

se concitatas lites sedaret. Et nunc plane intelligemus quare spiritus diuinus suam charissimam Sponsam Beatiss. Virginem solem & exercitum appellet. *Electa ut sol, terribilu ut castrorum acies ordinata. Cant. 6.* Cùm enim peccato prapotensque dominus ex peccato primi nostri parentis excitationes lites & inimicitias cum hominibus consuãisset, neque aliquis mortalium composuisset, B. Virgo tanquam fulgentissimus sol, & castrorum ordinatissima acies in nostra terrarum sola felicissimè per suam sanctissimam conceptionem descendens, lites composuit, iustum Dei furorem sedauit, ita ut in signum amicitie & reconciliationis inter illum & homines, ex nostro genere & psapia originè duxerit. Rectè ergo in B. Virgine sol & exercitus coherent, fuit planè sol fulgentissimus, quia suæ purissimæ conceptionis micantibus radiis, inimicitie & antiquæ lites ad pacem & tranquillitatem redactæ fuerunt. Fuit etiam potentissimus exercitus, quia suâ conceptione furorem & justam Dei erga peccatores iram, quasi impetu factò validissimè compressit. Quæ omnia in nostro Euangelio apertè & perspicuè designantur. *Liber generationis Iesu Christi Filij David.* Statim in principio Euangelij describitur David, ut constet amicitiam inter peccatores fuisse contractam. *Filij Abraham.* Hic in prædictis verbis durissimum medium huius contractus, quale fuit Christi Do-

mini passio in sacrificio Abraham designatur, & quia mediū fuit Beati. Virgo, concluditur in nostro Euangelio. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Liber generationis Iesu Christi filij David.* Quare Euangelista hic Davidem sine regis titulo designat, cùm non solum Rex fuerit potentissimus, sed etiam pluribus cæremoniis in regem euectus, & vnctus? nam ut accuratè notârunt Hebræi super illa verba. *Inueni David seruum meum, oleo sancto meo vnxit eum, Psalm 88.* Reges, ut regni sui gubernacula tractarent, vulgari solum & communi oleo fronti imposito, & in modum coronæ factò circulo, perungebantur: At sacerdotes sacrosanctuarii oleo capiti in formam crucis appposito, linebantur. Quæ cum ita forent, David non vulgari oleo, sed particulari sacerdotum Chrismate fuit perunctus in regem, & hoc indicant illa verba, *Oleo sancto meo vnxit eum.* Si ergo David inter reges primatum tenuit, & illius vnctio extra communem & vsitatum modum afflatu spiritus Diuini facta, quare Euangelista regis nomen non vsurpat? cùm in hac genealogia nullus dignior regio titulo & nomine reperiat, de quo quasi per emphasin dicitur, *David autem Rex.* Subindicans sacra scriptura alios si cum Dauide conferantur, reges non fuisse; Rationem huius apertam inuenies, si attentè perpendas, hic regium vatem peccatorem repræsentare, cui Deus scelera condonare, &

CUM

Beatissima Virgini.

cum quo pacem inire contendit; At
similes peccatores, non regia orna-
turpura & titulo, etiam si regia maie-
state & pompa ceteros præcedant, sed
humili & abiectæ pœnitentis forma &
specie coram Deo suo comparere de-
bent. Et hæc sanè ratio est, quare his
qui aureū vitulum adorarunt strictis-
simè præcepit dominus, ut illis culpam
condonaret, splendidas vestes, coro-
nas, & ornatum statim relinquerent.
Nunc ergo de pone ornatum tuum ut sci-
am quid faciam tibi, Exodi 33. Illa enim
non internum animi dolorem, nec
perpetrati sceleris detestationem, sed
potius vanitatem sæculi, & cordis im-
pœnitentiam aperiebant. Sic David li-
cet alios reges præ excelluerit, at pec-
catorem repræsentans, non regis titu-
lo & pompa decorandus est. *Fili David.*
Sed quare Deus noster in effigiem pec-
catoris, quo cum pacem inire conten-
dit nobis Davidem statim in principio
Euangelii ante oculos proponit? Non
ne alii sceleribus Davidem superârunt?
Quare carnalem peccatorem ex infir-
mitate & fragilitate nature peccantè,
& consequenter minùs culpabiliter
deficientem, nobis ad excitandam pec-
catorum spem ante oculos repræsen-
tat? Aliqua sine dubio malitiæ & de-
formitatis circumstantia in peccato
sensualitatis latet, quâ magis peccator
à suo conditore auertitur ac longius
distat; quæ in aliis peccatis non in-
venitur, & idèd cum carnali potius pec-
catore voluit Deus pacem stabilire &

inimicitias terminare. Quam cir-
cumstantiam ut inuestigemus, nota
egregium locum. *Fascinatione nugaci-
tatis obscurat bona: & inconstantia con-
cupiscentia transuertit sensum. Sap. 4.*
Hic spiritus Diuinus peccatum sensu-
alitatis fascinationem vocat. Nam si-
cut fascinantes oculi si in tenellum
puerum defigantur, illum planè per-
dunt, & necant: Ita mutus viri & fœ-
minæ turpis intuitus animam perdit
& eneruat. *Oculus meus depradatur est
animam meam. Thren. capite 3.* Et a-
libi. *Mors intrauit per fenestras.* Quid
quæso Davidem fascinoi, & illius de-
turpauit animam? intuitus sanè Ber-
sabee. Et quis Amonem? nonne
Thamar incestuosus aspectus? idèd
lasciuiæ & carnalis concupiscentia
fascinatione nuncupatur. Additur etiam
nugacitatis, hoc est, mendacii & falsi-
tatis, quia turpis intuitus ex motiuo
fallacis & fucatæ & planè depictæ pul-
chritudinis extortus animam nostram
depradatur. Flores quibus prata vi-
rentia rident, non tam citò marce-
scunt & pereunt, atque humana pul-
chritudo & venustas. *Fallax gratia &
vana est pulchritudo. Proverb. 31.* Et ad
nostrum intentum propius accedentes,
diligenter notanda sunt verba quæ se-
quuntur. *Inconstantia concupiscentia
transuertit sensum.* Sanctus Fulgētius sic
legit. *Instantia concupiscentia transuertit
sensum. Epist. 2. cap. 4.* Vocat in-
stantiam concupiscentiæ vehemen-
tem illum conatum, quo nostri effre-
nati

nati carnis appetitus animam stimulant & urgent, ut sua sequatur desideria. Sed translatio Græca sic accuratius vertit. *Circumrotatio concupiscentia transuertit sensum.* Hoc est, animus carnali concupiscentia captus, lasciuia ipsa & turpitudine vexatus in gyrum vertitur, atque huc & illuc agitur, grauius fluctuat & vndique circumuoluitur. Sed quænam erit hæc circumrotatio concupiscentiæ? Quod genus rotarum indicat, ut plenius agnoscamus qualiter carnalis concupiscentia longius peccatorem à suo conditore separat? Aliqui per hæc circumrotationem eam intelligunt, quæ rotæ ad torquendum martyres olim deputatæ in gyrum ferebantur, sic Catharina simili nouaculæ rotæ affixa martyrii patiebatur. Quæ intelligentia carnali peccatori rectè congruit; Nam concupiscentia carnis captus & ab ea possessus ad deuictus, nunc timore & zelo, iam etiam imminente famæ ac vitæ periculo, huc & illuc agitur & ad ultimas angustias deductus, etiã viuendum oritur, quin & detrahentium linguas quasi acutis nouaculis circumrotatus, totus decerpitur ac dilaceratur. Alii per circumrotationem prædictam illam interpretantur, quæ circumfertur rota, ut ex hortorum puteis belluæ opertis oculis aquã extrahant, quæ interpretatio etiam carnali peccatori congruit. Carnales enim peccatores belluæ planè sunt, quia carnis concupiscentia ducti quasi utroque lumine

priuati & cæcutientes, nunc aquas ex concupiscentiæ puteo ex hauriunt, nunc iterum effundunt, iam illa odio prosequuntur, quæ summo opere exoptabant, modò placent, postea iterum fastidiunt ac vehementer displicent, & sic tanquam bestię aquam exhaurientes & illic effundentes, ipsã carnali concupiscentiã circumrotantur. Alii circumrotationem, illam explicarunt, quam trochus à pueris proiectus in gyrum conficit, & ita intelligunt illud. *Pones illos ut rotam; ipsi vertunt. pones illos ut trochum. Psalm. 82.* Et verè hæc explicatio carnalibus peccatoribus conuenit, nam carnalis amor quem in infantis formam & effigiem sibi effingunt, illos tanquam trochum agit, iam rotant ac saltant supra manum pueri, iam ex manibus confestim decidunt ac supra humum saltitant, quod si funiculo quo sunt ligati percutiantur & verberentur, (sicut apud pueros moris est,) huc & illuc facillimè trahuntur. O miseri & execrandi turpitudinis amatores, qualiter vos vestra lasciuia & turpitudine circũuertit, modò in prospera, modò in aduersa amoris victitetis fortuna, semper insanos, & sine mente considero, ad modum trochi circumuolutos, nam si fauoribus amariæ in altum efferamini, nouo & crebro vestium apparatu, tanquam personati quotidie incedentes stultorum personam geritis; Quod si in inferiori amoris fortuna versemini, inuidia & Zelo permoti suspiria in altum

emit-

emittentes. aëra querimoniis verberantes, infomnes, & sine cibo & potu vitam agentes insaniam vestram ostentatis. Alii tandem per circumrotationem concupiscentiæ circulos quosdā intelligunt, quos olim maleficæ vittis quibusdā fericis in aëra elatae conficiebant, quibus à dæmone postulabant, vt virum erga quē ipsa amore afficiebantur, sic in circulum amore ipsarum circumferret, ad eam normam & formam, quā ipsa fericos illos funiculos in gyrum afferebant; Quæ intelligentia damna & graua nocuenta perpendit, quæ carnales peccatores experiuntur, nam dæmonis ingenio & arte grauitè decepti, ita ad nutum & voluntatem dæmonis aguntur, vt proprias vxores & familiam negligentes, maleficarum meretricum amore capti ipsarum fericis funiculis circumferuntur. Omnes prædictæ interpretationes licet congruæ & accuratæ sint, & rectè carnalis concupiscentiæ effectus manifestent, aliam tamen nostro proposito propius accedentem adhibebo, & intelligam per circumrotationem istam, circulum illum quem funda in manibus proiciētis lapidem conficit, antequā per illam lapis emittatur, fundæ enim circulo sacra scriptura peccatores comparat, qui lōgius à Deo distant & separantur. Ita Abigail, cum Dauidi loqueretur ait. *Porro inimicorum tuorum anima rotabitur quasi in imperu & circulo fundæ. 1. Reg. 25.* Ac si diceret; Ad eum modū quo funda pri-

us in aëre ad modum circuli agitata lapidem emittit, vt amplius non appareat; sic Deus tuos hostes & inimicos destruet, & à se longè dimittet. Asserere ergò carnales & sensuales peccatores esse veluti lapis fundæ impetu prius in aëra circungiratæ proiectus, non est aliud quàm apertè indicare, carnis concupiscentiam adeo carnalem peccatorem à Deo suo auellere & separare, vt nisi Dei misericordia iterum reuocaretur, penitèns periret. Inter peccatores huius lineæ & generis connumeratur Dauid, amore enim Bersabee ita captus & obcæcatus fuit, vt ferè per integrum annum sui conditoris oblitus vixerit, quin & prædicante propheta Nathan, & illi suum peccatum proponente, nihil prorsus intellexit, quoadusque proprio digito propheta tanquam peccatorem demonstrauit. Ex quibus manifestè constabit, quare volens Deus cum peccatoribus pacem inire, & ex illorum profapia originem ducere, nomine omnium, carnalem peccatorem designauit, vt alii peccatores firmiter confidant, nè propter patrata scelera in desperationem inducantur; Si enim Deus cum Dauide à se tam longo interuallo propter lasciuiam & carnalem concupiscentiam separato, strictam amicitiam contrahit, facilius & libentiùs eandem cum illis peccatoribus firmabit, qui à suo conditore non tam longè distant, cum non semper ex lasciuia & carnali concupiscentia peccatum committant.

FILII

FILII DAVID.

DE qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Declaratum dedimus in præcedentibus, quibus cum Deus noscitur nouam amicitiam & pacem condiderit: inuestigandum nobis est & inquirendum de mediatrice huius pacis & amicitie tam strictis nexibus contractæ. Et eam Beatiss. Virginis præsens Evangelium aperte manifestat. *De qua natus est Iesus &c.* Ex quo mediatrix officio haud obscure, ni fallor, colligi potest, B. Virginis purissima & sanctificata conceptio. Si enim Apostolus Paulus in Christo assertore nostro, non fuisse peccatum ex officio mediatoris colligit, quia futurus erat mediator, & ipsa propitiatio pro peccatis nostris. *Talis decebat ut esset Pontifex impollutus, segregatus à peccatoribus, qui etiam interpellat pronobis. Hebr. 7. cap.* Ex eodem etiam motiuo decet Beatiss. Virginem D. E. præstantissimam matrem, cum sit omnium peccatorum vnica mediatrix, ex peculiari gratie priuilegio in nullo tempore peccatum, sed excellentissimam gratiam, munditiam, & sanctitatem modo possibili creaturæ verè & legitime ex semine Adæ descendenti, habuisse. Et ut sanctificationem purissimam Beatiss. Virginis siue in instanti vnionis animæ ad corpus, siue postea factam (De quo Doctores Theologi disputant.) paulò altius repetamus & extollamus. Notandus est egregius locus, quem Ec-

clesia Beatæ Virgini accomodat. *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, Psalm 44.* Vbi nostra vulgata legit *Audi filia*. Sic vertit Hebræa translatio. *Audi pupilla*. Quibus verbis filiam, vocat oculi pupillam; Forsitan quia filia dum Virgo est, tanquam pupilla oculi, summa cura & vigilantissimo studio custodienda; cui etiam vel leuis aura nocebit, sicut palea vel stipula si pupillam oculi contingat, lachrymas statim exprimit. Quo indicauit Spiritus diuinus, quæ curâ & diligentia etiam in minimis se ipsas custodire & obseruare debeant: cum experientia constet, plures se ipsas incautè negligentes, postea utroque oculo miserimè, & lachrimabiliter, suam castitatem deplorasse. Sed si aliquam virginem Summus præpotensq; dominus sibi tanquã pupillam oculi seruatum in hæc lucem edidit, hæc sanè fuit Beatiss. Virgo. Quæ etiam coram salutante Angelo comparere noluit, sed inclusa latuit, & idè iure optimo pupillæ oculi comparatur. Exitimo tamen in hac comparatione aliquid accuratius & profundius Beatæ Virginis elogium occultari: quo illius cõceptio miro modo euehitur & decoratur. Quod ut clarius appareat, notate diligenter fabricam & oculorum nostrorū ingeniosam compositionem, sic à Deo effectam fuisse, ut in illa producèda, creationem luci, in principio mundi imitatus fuerit, quam Deus quasi ex tenebris efforma-

vit; Nam ante lucis creationem tenebræ præcesserant super faciem abyssi, vt Sacra scriptura testatur, & ex illis hanc pulcherrimam lucis creaturam effinxit & efformauit. *Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere. Paulus 2. Cor. 4.* Eodem profus modo Deus fabricatus est oculos: Virtus enim visiva quæ colorata cernimus & intuemur, quæ lux oculi appellari potest, cum media illa percipiantur colores, non in alba oculorum substantia, sed in nigra oculi pupilla residet, ex illo tenebroso & caliginoso pupilla loco hæc visiva virtus emanat. Nunc apertè intelligitur, quare Beatissima Virgo *pupilla oculi* vocetur; Illam ita Spiritus Diuinus nuncupauit, vt suprema sanctitas & munditia suæ conceptionis illucesceret, licet enim ex obscuris & tenebrosis culpâ parentibus orta fuerit, at intra suæ profapię tenebras tanquam lux fulgētissima emicuit, intrâ obscuram illorum pupillam purificanda conceptio latitabat. *Audi pupilla, & vide, obliuiscere populum tuum, & domum patris tui;* Licet enim in illa tot reperiantur peccatores, vt in hac genealogia Christi describuntur, id tamen impedire non poterit, quin Beatiss. Virgo in materno vtero concepta fulgentissima gratiæ sanctificantis luce præfulgeat & eniteat. Sed quare hanc sanctitatem & conceptionis præclaram & planè diuinam emundationem Evangelista non expressit? quin potius ita limitatè in laudâdo processit, vt so-

lum collectim & breuiter de Beatiss. Virgine hæc stricta verba protulerit. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Respondeo, in prædictis verbis Evangelistam expressisse quidquid de Beatiss. Virgine effetri potest, nihil de illa præclarius aut excellentius dici potest: Quod vt intelligatur, investigandum nobis est, quæ nam causa excogitari possit, obquam Sponsus Diuinus nunquam suæ charissimę sponsæ manus laudibus extulerit, cum tamen etiam illius laudaverit calceamenta. *Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia principis Cant. 6. & 7.* Defuit forsitan Diuino sponso encomium aliquod, aut congrua cõparatio, quæ manibus sponsæ adaptari posset? Id planè nec licitum est apprehendere, cum sapientissimus & prudentissimus existat, & pro alijs corporis partibus plurima epitheta inuenerit. *Caput tuum vt carmelus; Coma capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Capilli tui sicut grex caprarum, qua apparuerunt de Galaad. Gena tua sicut fragmen mali punici. Cant. 4.* Quare ergo pro efferendis manibus laudes suppressit, cum fœminę manuum venustatem & pulchritudinem plurimi faciant? Longè aliter se gessit sponsa ergà suū charissimum sponsum, oculos enim in manus illius defigens, non solum manuum pulchritudinem, sed etiã margaritas & aureos annulos laudibus in cœlū extulit. *Manus eius tornatiles, aurea, plena hyacinthis; Cant. 5.* Et meritò quidem margari-

B

gari-

garitis & anto ornatæ laudatur à sponsa. Nam, ut ait Tertullianus pro Christianis, Gentilibus respondens, qui arguebant, ut idolis sacrificarent, sic asseruit, *Deos vestros non colimus, quia plübeas habent manus*, ac si diceret, Deos vestros adorare nolüus, quia illorü manus indigentes, inopes, indecoræ & ponderosæ sunt; At Dei nostri manus pulcherrimæ, & ditissime, *quia tornatile, aurea, plena Hyacinthis*, ac proinde soli Deo nostro verum cultum exhibere volumus. Si ergo sponsa manus sui sponsi sic præclaris laudibus exornavit, quare & sponsus insignum saltem gratitudinis, & reciproci amoris, id etiam non præstitit? Existimo sanè Divinum sponsum manus sponsæ tacendo magis prædicasse & extulisse, & plura de illis affirmasse, quàm si expressè & hyperbolicè multa de illis protulisset; Ac si tacendo diceret, Manus qui simul ac semel ipsum Deum nobis tradiderunt, verbis non laudandæ, sed silentio & admiratione celebrandæ sunt; Manus etenim sponsæ plus certo modo hominibus tradiderunt, quàm ipse Deus ipsis concesserit. Nam et si ex maximo erga nos amore æternus & increatus pater nobis suum filium vnigenitum dederit, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret. Ioann. 3.* non tamen tradidit nobis eundem passibilem & accommodatum, ut posset suum sanguinem pro nobis fundere, id enim manibus Beatiss. Virginis præstitum fuit; Manus igitur tot divitijs re-

fertæ, quæ tam præciosum & tantæ æstimationis donum nobis exhibuerunt, quid de illis lingua dignè efferre potest? *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus*, idè nec Evangelista alias laudes afferre voluit, prædictis verbis collectiüs ostendendo supremum, & infinitum donum fuisse nobis collatum, nec sponsus, licet alias sponsæ partes laudarit, manus tamen illius silentio potiüs laudandas consultiüs existimavit; quia ad id lingua nostra per tingere non potest, suæ tamen sponsæ Beatiss. Virginis calceamenta verbis extollere non omisit. *Quàm pulchri sūt gressus tui in calceamentis.* Per calceamenta illius cõceptio indicatur: Quem admodum enim in physico corpore inter alia corporis membra primùm pedes in terra collocantur; Ita etiam morali & mystico more loquendo, animæ nostræ pedes primò in terram defixi, conceptionis nomine intelliguntur. Hanc laudat & extollit spiritus Divinus. *Quàm pulchri sūt gressus tui in calceamentis.* Non absolutè laudat suorü gressuum pulchritudinem, quia filia Adæ gressus fuerunt, sed pulchritudinem calceamentorum. Venerabilis Beda per calceamenta sponsæ gratiam & virtutes, quibus exornatur, intellexit. Quæ ergo erit calceamentorum sponsæ pulchritudo? Gratia sine dubio sanctificationis, quæ concepta in vtero, exornata, & pulcherrimè decorata fuit, cui si alia, etiam in supremis Angelis & Apostolis re-

perta

perta, comparetur, nullam profus
 habebit pulchritudinem & venusta-
 tem. Quod nostro iudicio Evangelistæ
 Ioanni quadam mysteriosa visionede
 monstratū est. *Apoc. 21.* vidit enim civi-
 tatē sanctam Dei duodecim lapidibus
 magni pretij & æstimationis stabili-
 tam & fundatam, sed inter tot prætio-
 sos lapides carbunculum non vidit,
 cū tamen sit inter omnes præstantis-
 simus, de quo naturales philosphi
 referunt, ipsum in mediis tenebris
 lucere, & ita splendere & corrusca-
 re, vt in splendore fulgentissimam fir-
 mamenti stellam adæquet. Quomodo
 ergo Evangelista Ioannes tam prætio-
 sum lapidem inter cæteros non cen-
 spexit neque animadvertit? Ratio-
 nem huius in veniemus, si attentè per-
 pendamus mysterium. Prædicti enim
 lapides, Apostolos iuxta communem
 intelligentiam repræsentant, quia ipsi
 Ecclesiæ nostræ fundamēta firmissima
 fuerunt, quæ firmiter constructa & ere-
 cta est super fundamentū Apostolorum
 & Prophetarum; Ipsi fuerunt prima-
 tes in gratia, virtutibus, & donis super-
 naturalibus, quorum humeris tota no-
 stræ Ecclesiæ machina enixa est; Car-
 bunculus verò inter prædictos lapides
 non cernebatur, quia in illo, qui omnes
 alios claritate, splendore, & æstimatione
 antecellebat, gratia, & virtutes
 Beatif. Virginis supra virtutes aliorum
 sanctorum splendidius micantes, re-
 præsentabantur; Cū ergo illius gra-
 tia, sanctitas, & virtutum eminentia

altioris esset lineæ & ordinis, inter A-
 postolorum gratiam non comparuit;
 Est enim altior, præclarior, & eminenti-
 or, ad quam nec supremi spiritus
 Angelici pertingere poterunt. Ideò in
 Genealogia huius Evangelij, Christus
 tanquam illius caput inscribitur, quia
 nulla pura creatura ad perfectionem
 gratiæ & virtutum illius pervenire po-
 test; Et in fine Beatiss. Virgo tanquam
 fundamentum genealogiæ supponit-
 tur, quia post Christum Dominum, in
 illa excellentior gratia & vltimum il-
 lius in gradu heroico reperitur. Hinc
 Divinus sponsus in calceamentis suam
 sponsam pulchram appellavit, quia
 ad suorum calceamentorum pulchri-
 tudinem nec supremi spiritus Angeli-
 ci, nec omnes simul Apostoli pertin-
 gere poterunt. *Quam pulchri sunt gres-
 sus tui in calceamentis:* Placeat Deo no-
 stro, Charissimi Auditores, vt saltim
 corrigiam calceamentorum tantæ gra-
 tiæ & virtutum per imitationem dis-
 solvere possimus, vt illa & virtutibus
 cum illa connexis circumligati & con-
 stricti, pignus certissimum gloriæ ha-
 beamus. Quam mihi & vobis præ-
 stare dignetur author
 gratiæ. Amen.



B 2

Ser-